

Justitiekommitténs betänkande 2022/23:JuU7

Stärkt sekretess i domstol för kontaktuppgifter till enskilda – ikraftträdande

---

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar utskottets förslag att skjuta fram ikraftträdandet av lagen om ändring i offentlighets- och sekretesslagen – som rör stärkt sekretess i domstol för kontaktuppgifter till enskilda – från den 1 april 2023 till den 1 oktober 2023.

Behandlade förslag

Utskottet lägger på eget initiativ fram förslaget till lagändring.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Stärkt sekretess i domstol för kontaktuppgifter till enskilda – ikraftträdande	5
<i>Bilaga</i>	
Utskottets lagförslag	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Stärkt sekretess i domstol för kontaktuppgifter till enskilda – ikraftträdande

Riksdagen antar utskottets förslag i bilagan till lag om ändring i lagen (2022:1314) om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Stockholm den 16 februari 2023

På justitieutskottets vägnar

Richard Jomshof

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Richard Jomshof (SD), Louise Meijer (M), Adam Marttinen (SD), Petter Löberg (S), Mikael Damsgaard (M), Anna Wallentheim (S), Katja Nyberg (SD), Mattias Vepsä (S), Charlotte Nordström (M), Gudrun Nordborg (V), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Liljeberg (C), Pontus Andersson (SD), Juno Blom (L), Sanna Backeskog (S) och Bassem Nasr (MP).

Redogörelse för ärendet

Den 22 mars 2022 överlämnade regeringen propositionen En stärkt rättsprocess och en ökad lagföring till riksdagen (prop. 2021/22:186). I propositionen föreslår regeringen ändringar i rättegångsbalken, brottsbalken samt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som syftar till att stärka rättsprocessen och öka lagföringen. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Huvuddelen av förslagen i propositionen behandlades i betänkande 2021/22:JuU35. Under beredningen av ärendet lämnade Domstolsverket in en skrivelse till justitieutskottet (dnr 1987-2021/22). I skrivelsen begärs att ikraftträdandet av vissa delar av förslaget till ändringar i offentlighets- och sekretesslagen som rör stärkt sekretess i domstol för kontaktuppgifter till enskilda ska skjutas fram till den 1 april 2023 samt att riksdagen ska besluta om en särskild övergångsbestämmelse. Mot bakgrund av Domstolsverkets skrivelse beslutade utskottet den 19 maj 2022 att regeringens förslag till ändring i 35 kap. 7 § och förslag till ny bestämmelse i 35 kap. 12 a § offentlighets- och sekretesslagen skulle brytas ut ur ärendet och i stället behandlas i ett särskilt betänkande (prot. 2021/22:29 § 7).

Utskottet behandlade därefter dessa delar av propositionen i betänkande 2021/22:JuU46. Utskottet ställde sig i huvudsak bakom regeringens förslag till ändringar i offentlighets- och sekretesslagen i de delar det avser stärkt sekretess för kontaktuppgifter till enskilda, men föreslog att lagändringarna ska träda i kraft först den 1 april 2023 samt att det ska införas en övergångsbestämmelse. Riksdagen ställde sig bakom utskottets förslag (rskr. 2021/22:454). Regeringen har utfärdat lagen (SFS 2022:1314).

Domstolsverket har nu lämnat in en skrivelse där man begär att ikraftträdandet av de ovan nämnda ändringarna i offentlighets- och sekretesslagen ska skjutas fram till den 1 oktober 2023 (dnr 1400-2022/23).

Mot bakgrund av vad som framkommit föreslår utskottet en lagändring. Utskottets lagförslag finns i bilagan.

Utskottet har inte inhämtat något yttrande från Lagrådet eftersom Lagrådets granskning skulle sakna betydelse på grund av frågans beskaffenhet.

Utskottet har inte heller i övrigt inhämtat upplysningar eller yttranden eftersom utskottet inte anser att det är behövligt.

Utskottets överväganden

Stärkt sekretess i domstol för kontaktuppgifter till enskilda – ikraftträdande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar utskottets förslag att skjuta fram ikraftträdandet av lagen om ändring i offentlighets- och sekretesslagen från den 1 april 2023 till den 1 oktober 2023.

Bakgrund

Propositionen

I proposition 2021/22:186 En stärkt rättsprocess och en ökad lagföring föreslår regeringen, enligt vad som nu är av intresse, att sekretess ska gälla hos en domstol i ett brottmål för en uppgift som rör en enskild, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider men och uppgiften avser

- bostadsadress eller annan jämförbar uppgift som kan lämna upplysningar om var han eller hon bor stadigvarande eller tillfälligt
- telefonnummer, e-postadress eller annan jämförbar uppgift som kan användas för att komma i kontakt med honom eller henne
- personnummer.

Motsvarande sekretess ska enligt förslaget gälla i ett tvistemål om enskilt anspråk med anledning av brott och i ett ärende som rör brott. Sekretessen ska inte gälla för en uppgift som rör den som är tilltalad eller svarande. För en uppgift i en allmän handling ska sekretessen gälla i högst 50 år. Sekretessen ska bestå hos de myndigheter som för över sekretesskyddade kontaktuppgifter till en domstol.

Av propositionen framgår att Domstolsverket önskar att bestämmelserna träder i kraft efter driftsättningen av projektet Digitalisering av brottmålsprocessen, för att nödvändiga anpassningar av verksamhetsstöden ska kunna genomföras i tid. Regeringen framhåller att lagändringarna med hänsyn till det angelägna syftet att stärka rättsprocessen och öka lagföringen bör träda i kraft så snart som möjligt. För att de myndigheter som påverkas av förslagen ska få en rimlig förberedelsestid bör lagändringarna träda i kraft den 1 juli 2022. Detta gäller även med beaktande av vad Domstolsverket anför. Enligt regeringen behövs det inte några övergångsbestämmelser.

Vidare framgår det att Domstolsverket bedömer att förslagen har en påtaglig påverkan på utvecklingen av verksamhetsstöden för Sveriges Domstolar och att de ökade kostnaderna inte kan anses rymmas inom

befintliga medel för utveckling av dessa. Regeringen anför att förslagen om nya sekretessbestämmelser bl.a. kommer att innebära sekretess för ett relativt stort antal uppgifter hos domstolarna och Åklagarmyndigheten som i nuläget är offentliga. För att kunna hantera detta kommer det att krävas nya rutiner och strukturer för att hantera sådana uppgifter, t.ex. genom utveckling av nya it-stöd. Det kan förväntas att den föreslagna ordningen kommer att ta vissa resurser i anspråk hos domstolarna, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket, vilket leder till ökade kostnader för dessa myndigheter. Förslagen kommer vidare att medföra vissa ökade kostnader för Kronofogdemyndigheten för hantering av domar om skadestånd till målsägande. Det är enligt regeringen inte möjligt att närmare uppskatta hur stora dessa utgifter blir, men de förväntas inte vara större än att de ryms inom ramen för myndigheternas beslutade anslag.

Domstolsverkets tidigare begäran

Under ärendets beredning i utskottet lämnade Domstolsverket, som framgår ovan, in en skrivelse till justitieutskottet och begärde att regeringens förslag till ändring i 35 kap. 7 § och förslag till ny bestämmelse i 35 kap. 12 a § offentlighets- och sekretesslagen ska träda i kraft tidigast den 1 april 2023. Vidare begärde man att det ska införas en övergångsbestämmelse som innebär att bestämmelsen om stärkt sekretess i domstol för kontaktuppgifter till enskilda i 12 a § begränsas till att omfatta enbart de mål och ärenden som kommer in till domstolarna efter ikraftträdandet.

Som skäl för sin begäran anför Domstolsverket sammanfattningsvis följande:

Förslaget har mycket stor påverkan på tingsrätternas och hovrätternas verksamhet. De behov av ändringar i mål- och ärendehanteringssystemen som ändringarna ger upphov till kräver en mycket omfattande it-utveckling och går rent praktiskt inte att genomföra till den 1 juli 2022. Ett senarelagt ikraftträdande skulle ge Domstolsverket möjlighet att anpassa systemen och domstolarna möjlighet att förbereda sig och ta fram rutiner och riktlinjer för hanteringen.

Vidare anser myndigheten att det finns stora verksamhetsmässiga utmaningar med att låta sekretessbestämmelsen gälla redan pågående och sedan tidigare avslutade mål. Till detta kommer att vissa delar av skyddsintresset – att bidra till tryggheten under processen och att minska risken för otillbörlig påverkan – rimligen är väsentligt mindre efter att målets handläggning har avslutats. Vid en avvägning mellan den verksamhetspåverkan som bestämmelsen får på pågående och äldre mål och ärenden, ställt mot att den enskilde med största sannolikhet inte drabbas av något ytterligare men vid ett utlämnande, framstår det som proportionerligt att begränsa bestämmelsen till att gälla endast nya mål och ärenden. Sammantaget talar därför starka skäl för att införa en övergångsbestämmelse med innebörden att

de föreslagna sekretessbestämmelserna endast omfattar mål som kommer in till domstolarna efter ikraftträdandet.

Tidigare riksdagsbehandling

Som framgår ovan behandlade utskottet den föreslagna lagändringen om stärkt sekretess i domstol för kontaktuppgifter till enskilda i ett särskilt betänkande (bet. 2021/22:JuU46).

Utskottet konstaterade inledningsvis att det inte hade framställts några invändningar i sig mot regeringens förslag om stärkt sekretess för kontaktuppgifter till enskilda och föreslog att riksdagen skulle anta detta.

Mot bakgrund av att syftet med förslaget är att öka tryggheten och minska risken för otillbörlig påverkan, vilket kan antas medföra att fler personer väljer att samarbeta med de rättsvårdande myndigheterna och vågar vittna om brott, ansåg utskottet att det var angeläget att lagändringarna träder i kraft så snart som möjligt. Samtidigt konstaterade utskottet att förslaget har en mycket stor påverkan på tingsrätternas och hovrätternas verksamhet och att det enligt Domstolsverket är i praktiken omöjligt att hinna genomföra de förändringar av domstolarnas verksamhetsstöd som krävs för att domstolarna ska kunna hantera de nu aktuella lagändringarna till det föreslagna ikraftträdandet den 1 juli 2022. Ett senarelagt ikraftträdande till den 1 april 2023 skulle däremot enligt Domstolsverket ge myndigheten möjlighet att anpassa mål- och ärendehanteringssystemen och domstolarna möjlighet att förbereda sig och ta fram rutiner och riktlinjer för hanteringen. Mot denna bakgrund föreslog utskottet att lagändringarna, i enlighet med Domstolsverkets begäran, i stället skulle träda i kraft den 1 april 2023.

Utskottet föreslog också att det skulle införas en övergångsbestämmelse som innebär att bestämmelsen om stärkt sekretess i domstol för kontaktuppgifter till enskilda begränsas till att endast gälla de mål och ärenden som inleds efter ikraftträdandet.

Slutligen konstaterade utskottet att de föreslagna ändringarna kommer att vara mycket resurskrävande, inte minst för tingsrätterna där ett mycket stort antal handlingar i varierande grad kommer att omfattas av sekretess. Mot denna bakgrund framstod regeringens bedömning att de ökade kostnaderna kommer att kunna rymmas inom ramen för myndigheternas beslutade anslag enligt utskottet inte som realistisk. Utskottet föreslog därför ett tillkännagivande om att regeringen skulle återkomma med en utförlig bedömning av hur stora de ökade kostnaderna förväntas bli med anledning av de föreslagna ändringarna i offentlighets- och sekretesslagen.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2021/22:454).

Domstolsverkets begäran

Den 24 januari 2023 lämnade Domstolsverket in en skrivelse där man begär att ikraftträdandet av de ovan nämnda ändringarna i offentlighets- och

sekretesslagen om stärkt sekretess i domstol för kontaktuppgifter till enskilda skjuts fram till den 1 oktober 2023 (dnr 1400-2022/23).

Sammanfattningsvis anförs följande skäl till att ikraftträdandet behöver senareläggas:

Domstolsverket har konstaterat att det krävs ny lagstiftning i form av en sekretessbestämmelse som skyddar den enskildes kontaktuppgifter hos myndigheten vid utbetalning av ersättningar för inställelse till målsägande och vittnen. Man har efter inledande kontakter med Justitiedepartementet också börjat arbeta med att ta fram ett sådant förslag. Detta behöver dock färdigställas och sedan lämnas in till Justitiedepartementet. Därefter ska promemorian beredas på sedvanligt sätt innan riksdagen kan fatta beslut. Det är inte möjligt att hinna klart detta arbete till den 1 april 2023.

Dessutom har det visat sig att ombyggnaden av domstolarnas verksamhetsstöd (Vera, DiBa och KIM) är mer omfattande och komplicerad än vad som förutsågs när den inledande analysen gjordes i maj 2022 (i samband med tidigare begäran om senareläggning av ikraftträdandet). För att undanträngningseffekten på annan nödvändig it-utveckling under 2023 ska bli så liten som möjligt och trots att i princip all utvecklingskapacitet på Domstolsverket tas i anspråk under våren kan den utveckling av systemen som ändringarna ger upphov till inte genomföras i sin helhet till den 1 april 2023.

De ekonomiska konsekvenserna av bestämmelsens införande är ännu inte beräknade för Sveriges Domstolar. Det står dock redan nu klart, även efter samverkan med de brottsbekämpande myndigheterna, att den nya lagstiftningen i inte obetydlig omfattning kommer att påverka verksamheten vid framför allt domstolarna men även vid Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Tullverket.

Ett betydande merarbete bedöms också uppstå för domstolarna och de övriga myndigheterna om verksamhetsstöd och arbetsrutiner inte hinner anpassas i tid till lagstiftningens ikraftträdande.

Mot denna bakgrund anser Domstolsverket att det vid en avvägning mellan intresset av att undvika att den ordinarie verksamheten påverkas alltför negativt och intresset av att lagstiftningen träder i kraft vid den bestämda tidpunkten framstår som att skälen för att senarelägga ikraftträdandet väger tyngst.

Utskottets ställningstagande

Syftet med förslaget om stärkt sekretess i domstol för kontaktuppgifter till enskilda är att öka tryggheten och minska risken för otillbörlig påverkan, vilket kan antas medföra att fler personer väljer att samarbeta med de rättsvårdande myndigheterna och vågar vittna om brott. Det är därför angeläget att lagändringarna träder i kraft så snart som möjligt.

Samtidigt har förslaget en mycket stor påverkan på domstolarnas verksamhet, och enligt Domstolsverket är det i praktiken omöjligt att hinna genomföra de förändringar i domstolarnas verksamhetsstöd som krävs för att

domstolarna ska kunna hantera de nu aktuella lagändringarna till den 1 april 2023. Till detta kommer att det behöver tas fram en sekretessbestämmelse som skyddar den enskildes kontaktuppgifter hos Domstolsverket vid utbetalning av ersättningar för inställelse till målsägande och vittnen.

Enligt de besked som Domstolsverket nu lämnar skulle ett senarelagt ikraftträdande till den 1 oktober 2023 ge myndigheten möjlighet att anpassa mål- och ärendehanteringssystemen och tid att ta fram den sekretesslagstiftning som krävs. Enligt utskottet hade det varit bra om Domstolsverket hade gjort en noggrannare analys tidigare och därmed kunnat framföra dessa invändningar åtminstone i samband med myndighetens första begäran om ett framskjutet ikraftträdande. I den uppkomna situationen saknas det enligt utskottet dock anledning att ifrågasätta myndighetens bedömning att det är nödvändigt att skjuta fram ikraftträdandet för att lagstiftningen ska kunna tillämpas.

Med stöd av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen föreslår utskottet därför att riksdagen beslutar att skjuta fram ikraftträdandet av bestämmelserna om stärkt sekretess i domstol för kontaktuppgifter till enskilda från den 1 april 2023 till den 1 oktober 2023.

BILAGA

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2022:1314) om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Härigenom föreskrivs att punkt 1 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2022:1314) om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2022:1314

Utskottets förslag

1. Denna lag träder i kraft den 1
april 2023.

1. Denna lag träder i kraft den 1
oktober 2023.